

JAAERVERSLAG 2023-2024

Inleiding

- Voorwoord
- Context en input
- Contact met het CLB
- Vraaggestuurde werking
- Medische werking
- Professionalisering
- Project ELP
- Netoverstijgende samenwerking
- Met vertrouwen de poolster tegemoet

Voorwoord

Beste lezer,

Het afgelopen jaar hebben we een bijzondere reis gemaakt. In september startend zonder reisleader waren we even het noorden kwijt. Echter kwam er met het nieuwe jaar onverwacht een nieuwe leider op ons pad. Met ons kompas 'richting poolster' in de hand ontdekten we nieuwe uitdagingen en kansen. Deze nieuwe kansen hebben ons nieuwe hoogten leren kennen waarbij we de ontdekking niet uit de weg zijn gegaan.

Met een duidelijke koers en een sterke oriëntatie streefden we onze doelen na en verkenden we nieuwe markten. Onze magnetische aantrekkingskracht heeft ons geholpen om de juiste richting te vinden, zelfs wanneer we ons soms verloren voelden in de complexiteit van de markt. Het blijft immers een dagelijks avontuur om de boeiende culturele reis aan te gaan en bepaalde obstakels te overwinnen.

Dit jaarverslag biedt een kaart van onze prestaties en de reis die we hebben afgelegd. Het is een verhaal van verkenning, groei en succes, waarin elke stap zorgvuldig is gedocumenteerd. We nodigen u uit om mee te reizen en de hoogtepunten van ons jaar te ontdekken.

Deborah Van Humbeeck
Directeur GO! CLB Brussel

Context en input

Het werkingsgebied van GO! CLB Brussel bevindt zich in de multiculturele hoofdstad Brussel.

Er is de specifieke Brusselse context waarvan meertaligheid en de aanwezigheid van kwetsbare groepen 2 belangrijke kenmerken zijn.

De Welzijnsbarometer presenteert jaarlijks een reeks indicatoren die verschillende aspecten van armoede in het Brussels Gewest belichten. Het legt de sociaaleconomische situatie van de Brusselaars bloot en dit transversaal over verschillende levensdomeinen heen.

Hieronder volgen enkele cijfers uit de Welzijnsbarometer van 2023.

- 30% van de Brusselse bevolking leeft van een inkomen dat onder de armoederisicogrens ligt, tegenover 8 % in Vlaanderen en 18 % in Wallonië.
- 36% van de kinderen onder de 18 jaar leeft in een huishouden waarvan het equivalent inkomen onder de armoederisicogrens ligt. Bovendien hebben zes op tien kinderen in het Brussels Gewest recht op een sociale toeslag bij de kinderbijslag (op basis van het nieuwe systeem dat in 2020 werd ingevoerd).
- In het schooljaar 2021-2022 had 18% van de leerlingen in het secundair onderwijs een schoolachterstand van minstens twee jaar opgelopen. Het beroepsonderwijs kent de hoogste percentages leerlingen met een schoolachterstand (57%), gevolgd door het technisch- en kunstonderwijs (38 %) en ten slotte het algemeen onderwijs (7%).
- 7% van de Brusselse jongeren tussen 18 en 24 jaar heeft geen diploma hoger secundair onderwijs (en dus hoogstens een diploma lager secundair onderwijs) en volgt geen onderwijs of vorming meer.
- Heel wat Brusselaars krijgen moeilijk toegang tot tewerkstelling. Een vijfde van de bevolking leeft in een huishouden met lage werkintensiteit.
- De hoge huisvestingskosten verergert de ongelijkheden, aangezien de inkomens van de huishoudens veel verder uiteen liggen dan de uitgaven voor huisvesting. Wat de kwaliteit van de huisvesting betreft, leeft 32 % van de bevolking in een woning die ernstige gebreken vertoont, zoals vochtproblemen, een lekkend dak, een gebrek aan licht of de afwezigheid van sanitaire voorzieningen die uitsluitend door het gezin gebruikt worden.
- Er bestaat een digitale kloof in het gewest. Van de laaggeschoolde 16-74-jarigen maakt ongeveer 15% geen gebruik van het internet (tegenover minder dan 1 % van de mensen met een diploma hoger onderwijs), 51% van hen beschikt niet over een laptop (tegenover 14% van de hogeschoolden).

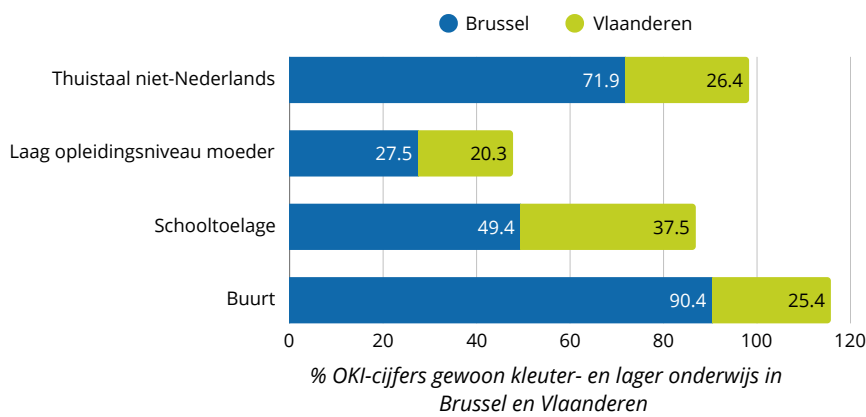
62 scholen

17.603
leerlingen¹

- 42 basisscholen
- 17 secundaire scholen
- 1 school buitengewoon basisonderwijs
- 1 school buitengewoon secundair onderwijs

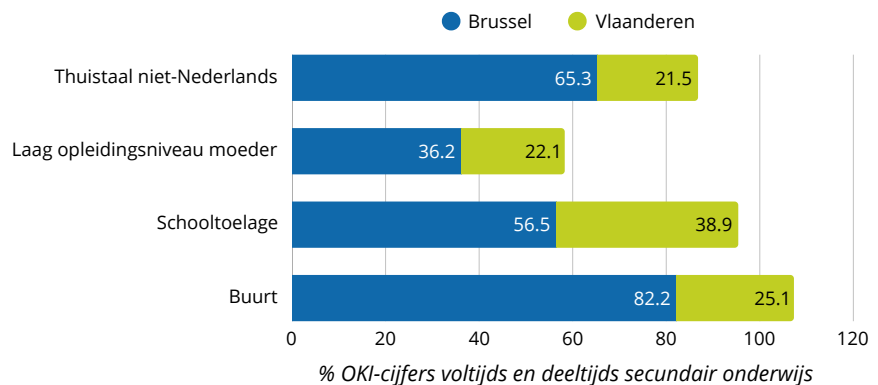
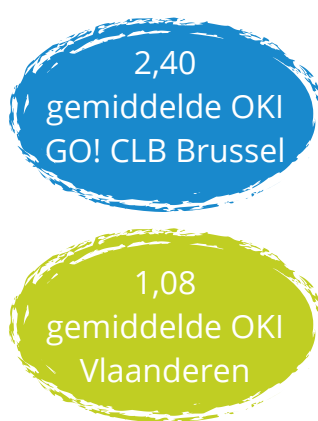
¹Cijfer afkomstig uit LARS (leerlingendossier van de CLB's) en is het gemiddelde van de leerlingenaantallen per maand

OKI-cijfers GO! CLB Brussel (2022-2023)

2,91
gemiddelde OKI
GO! CLB Brussel

1,09
gemiddelde OKI
Vlaanderen

Het sociaal profiel van een school wordt bepaald door vier leerlingenkenmerken:

Gezinstaal (thuis taal niet-Nederlands)

De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet-Nederlands als de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met 3 gezinsleden (de leerling niet meegerekend) met maximaal 1 gezinslid Nederlands spreekt. Broers en zussen worden als 1 gezinslid beschouwd.

Opleidingsniveau van de moeder (laag opleidingsniveau moeder)

Een leerling tikt aan op dit leerlingenkenmerk als de moeder maximaal lager secundair onderwijs afgewerkt heeft. Als het opleidingsniveau niet bekend is, tikt de leerling niet aan.

Schooltoeslag/schooltoelage

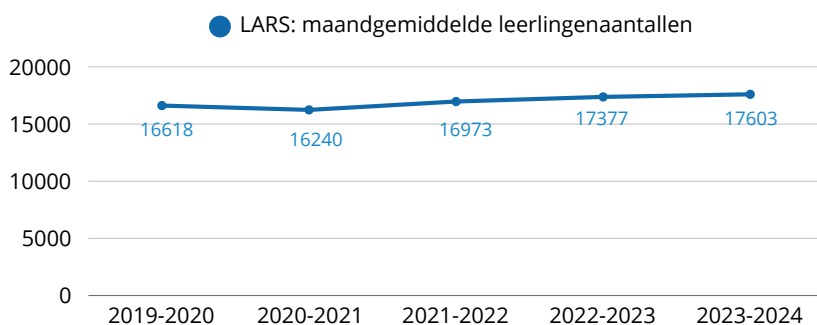
Een leerling tikt aan op dit kenmerk als hij of zij een schooltoeslag of schooltoelage ontvangt. De schooltoeslag maakt deel uit van het Groeipakket en vervangt sinds het schooljaar 2019-2020 de schooltoelage. De omvorming naar een schooltoeslag ging gepaard met een aanpassing van de selectiecriteria en de toekenningprocedures.

Buurt met een hoge mate van schoolse vertraging

Een leerling tikt aan op dit leerlingenkenmerk als de leerling behoort tot de 25% leerlingen die in de buurten met de hoogste schoolse vertraging wonen. De schoolse vertraging van een buurt is het aandeel van 15-jarige leerlingen in de afgelopen 6 schooljaren met een schoolse vertraging van 2 jaar of meer.

Leerlingen die behoren tot de trekkende bevolking en thuislozen tikken altijd aan op deze indicator.

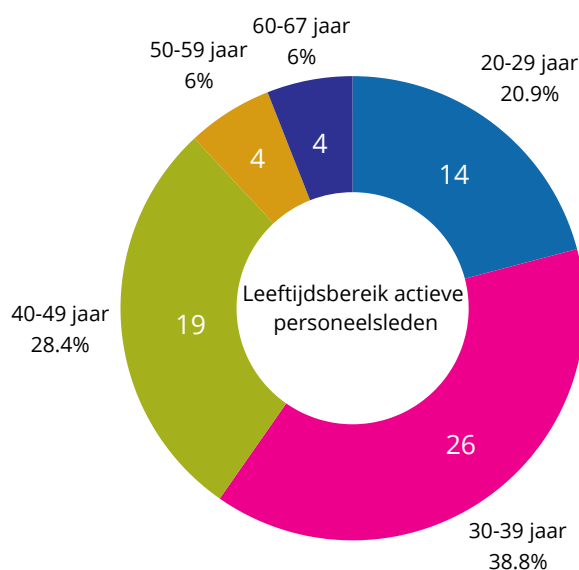
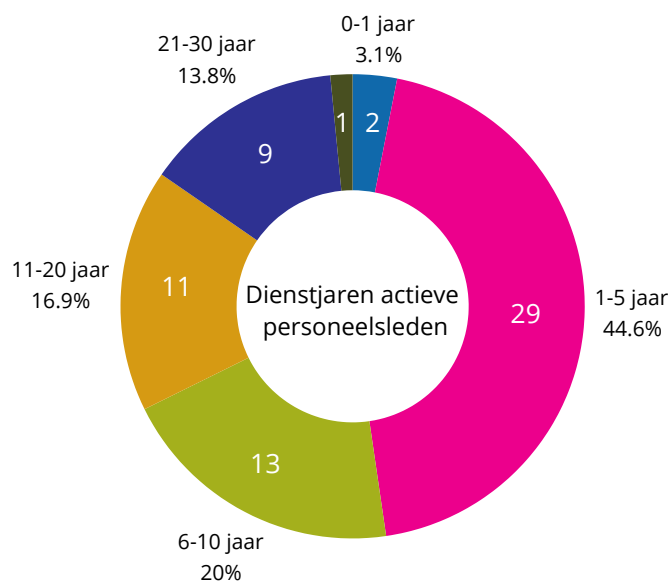
Evolutie aantal leerlingen

Buiten schooljaar 2020-2021, vanwege het stopzetten van een samenwerkingscontract, zien we elk schooljaar een stijging van het aantal leerlingen in onze Brusselse scholen.

Personeel in cijfers

65
actieve personeelsleden

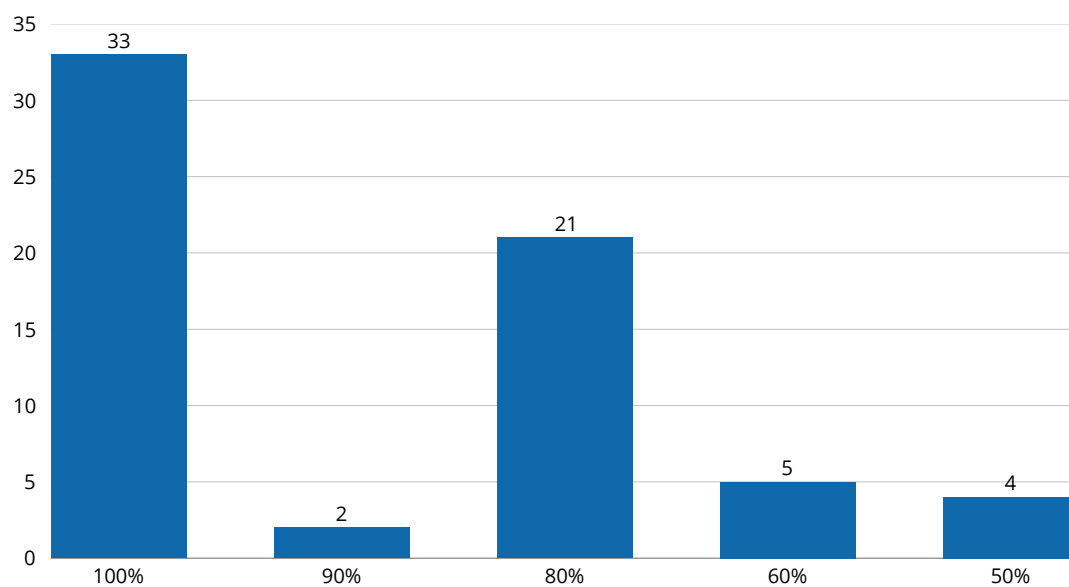
1
geboorte

10
nieuwe
medewerkers

11
medewerkers
verlieten het
CLB

Tewerkstellingspercentage

Contact met CLB

Medisch

45,2%

Vraaggestuurd

12,1%

51%

van de leerlingen kwam
in contact met het CLB

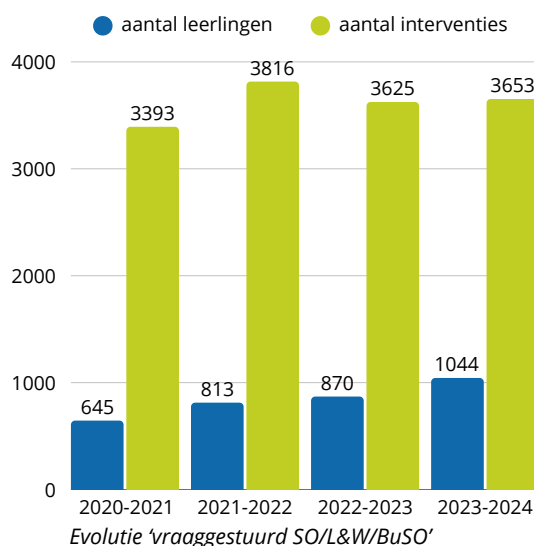
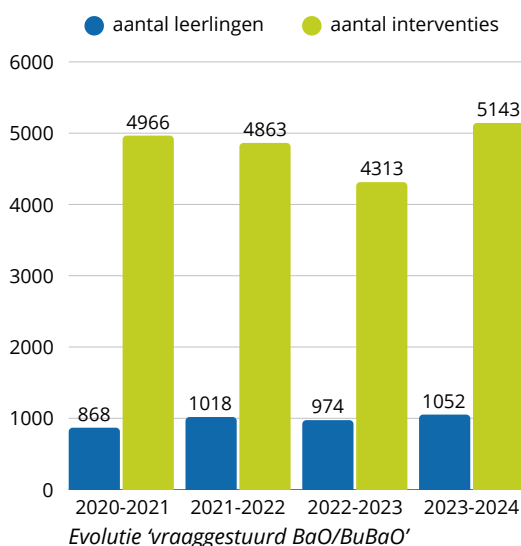

2.124

leerlingen zagen we
binnen de
vraaggestuurde werking

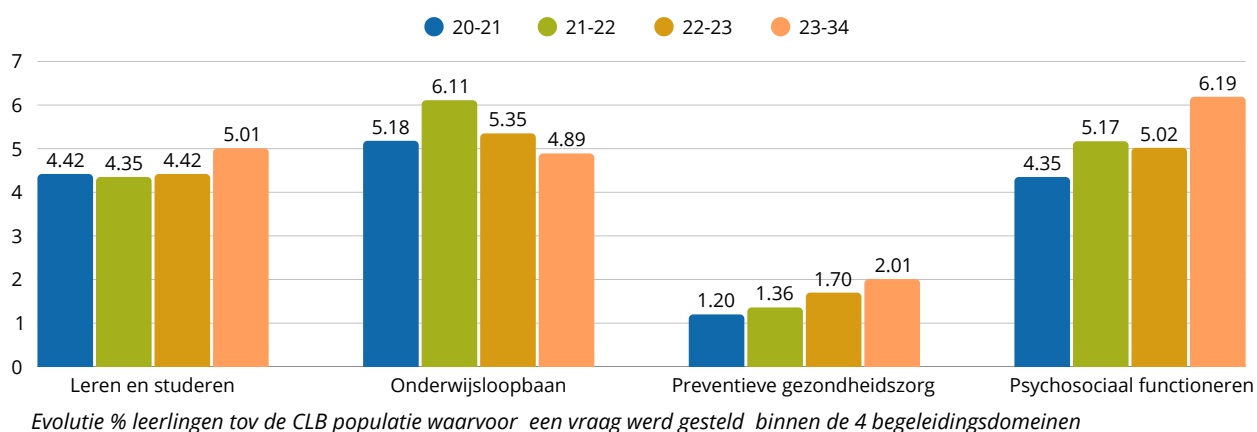
Vraaggestuurde werking

Per niveau

We zien in schooljaar 2023-2024 zowel in onze basisscholen als in de secundaire scholen een stijging binnen de vraaggestuurde werking zowel wat betreft het aantal interventies als het aantal leerlingen.

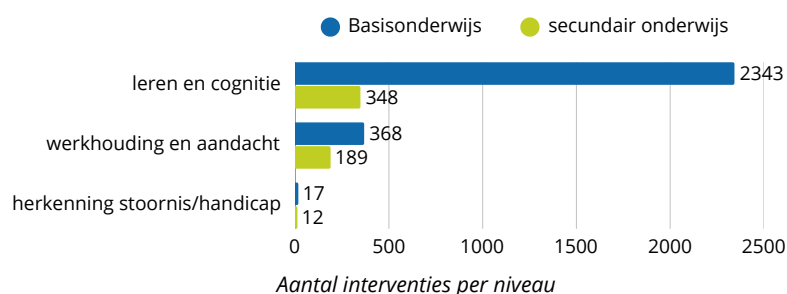
De 4 begeleidingsdomeinen

De meeste leerlingen werden vorig schooljaar begeleid binnen het domein psychosociaal functioneren, zowel voor de basisscholen als de secundaire scholen.

Het laatste schooljaar is er een stijging te zien van het aantal vragen binnen de begeleidingsdomeinen leren en studeren, preventieve gezondheidszorg en psychosociaal functioneren en een daling van het aantal vragen binnen het domein onderwijsloopbaanbegeleiding.

Leren en studeren

Voor het **basisonderwijs** worden de meeste vragen gesteld binnen het domein **leren en studeren** over het thema **leren en cognitie**:

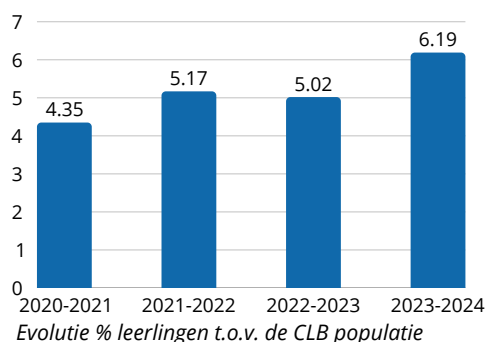
- Algemene ontwikkeling: **stijging van het aantal interventies met 22% over 4 jaar**
- Spraak- en taalontwikkeling (taalbegrip/taalvaardigheid, taalachterstand, taalstoornis): **stijging van het aantal interventies met 11% over 4 jaar**

Voor het **secundair onderwijs** worden de meeste vragen binnen het domein **leren en studeren** eveneens gesteld in verband met **leren en cognitie**:

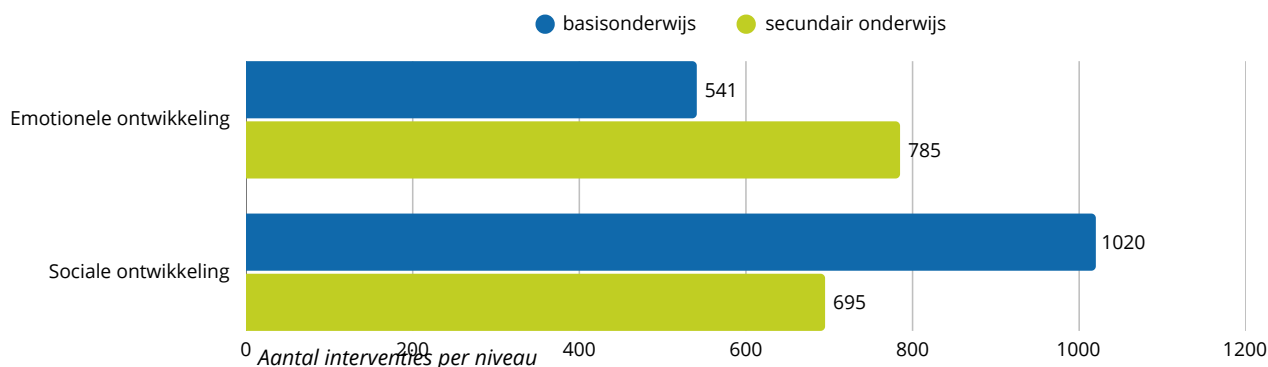
- Cognitieve ontwikkeling (intelligentie/begaafdheid, hoogbegaafdheid, verstandelijke beperking)
- Spraak- en taalontwikkeling.

Zoals men kan zien in bovenstaande tabel liggen deze cijfers logischerwijs niet zo hoog als in het basisonderwijs.

Psychosociaal functioneren

Op 4 jaar tijd is het percentage leerlingen dat in contact komen met het CLB met 43% gestegen.

Voor het **basisonderwijs** worden de meeste vragen binnen het begeleidingsdomein **psychosociaal functioneren** gesteld in verband met de **sociale ontwikkeling**:

- Gedragsproblemen: **stijging van het aantal interventies met 21% over 4 jaar**
- Communicatie en interactie: **daling van het aantal interventies met 23% over 4 jaar**
- Aanpassingsproblemen, sociale vaardigheden: **stijging van het aantal interventies met 54% over 4 jaar**

Voor het **secundair onderwijs** worden de meeste vragen voor het begeleidingsdomein **psychosociaal functioneren** gesteld rond **emotionele ontwikkeling**, gevolgd door **sociale ontwikkeling**:

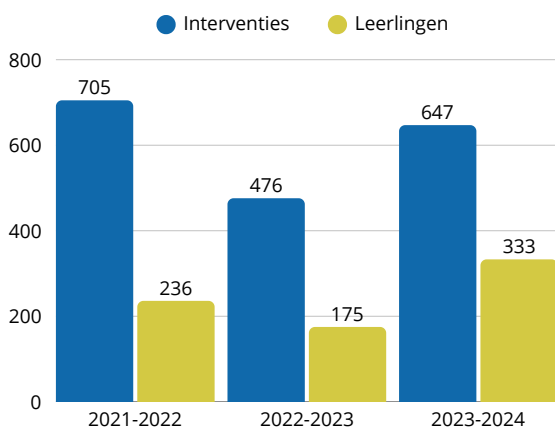
- Stemmingsproblemen (emotionele ontwikkeling): **stijging van het aantal interventies met 19% over 4 jaar**
- Regelovertredend gedrag (sociale ontwikkeling): **stijging van het aantal interventies met 7,5% over 4 jaar**

Gedragsproblemen (sociale ontwikkeling): **daling van het aantal interventies met 18% over 4 jaar**

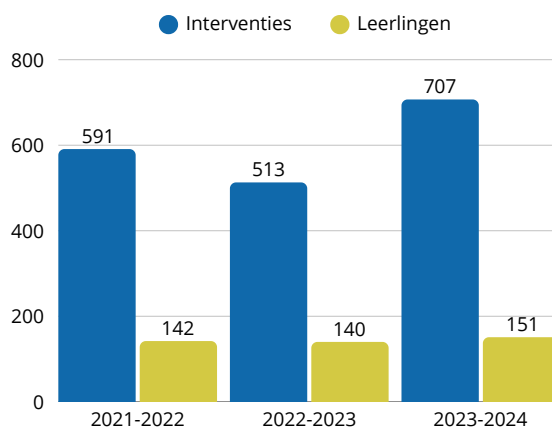
Problemen thuis en verontrusting

Niveauoverstijgend

Problemen thuis

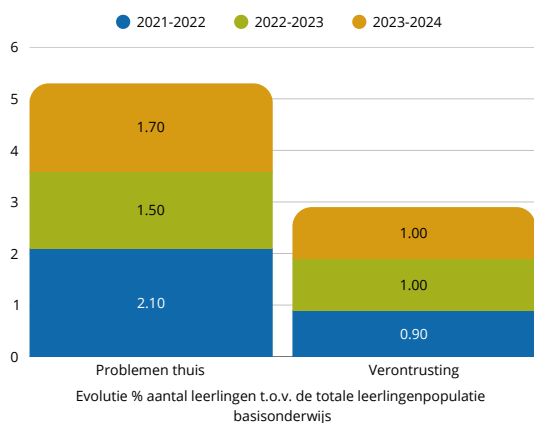
Verontrusting

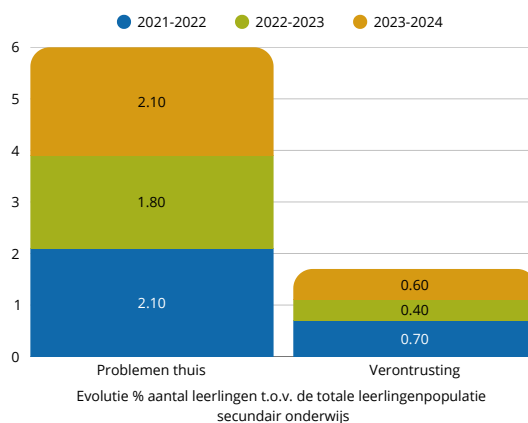
Voor **problemen thuis en verontrusting** zien we in 2023-2024 opnieuw een stijging van het aantal interventies en het aantal leerlingen:

- **stijging van 36 % van het aantal interventies voor problemen thuis** (opvoedingsaanpak- en vaardigheden, verwaarlozing-mishandeling, interactieproblemen binnen het gezin, financieel-materiële problemen in het gezin)
- **stijging van 38 % van het aantal interventies voor verontrusting**

Basisonderwijs

Secundair onderwijs

In de cijfers van problemen thuis en verontrusting zitten ook de casussen rond kindermishandeling en verwaarlozing.

Hiervoor werkt GO! CLB Brussel indien nodig samen met externe partners, zoals het vertrouwenscentrum kindermishandeling.

Uit jaarverslag 2023 van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling

De 6 Vertrouwenscentra in Vlaanderen en Brussel kregen vorig jaar 7.541 meldingen van kindermisbruik. De melders uitten hun bezorgdheid over 10.671 individuele kinderen. De cijfers gaan al jaren in stijgende lijn.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VK Antwerpen	2.044	1.900	1.904	1.915	1.963	1.566	1.564
VK Vlaams-Brabant	1.113	1.107	1.039	1.158	1.303	1.272	1.365
VK Brussel	678	755	920	1.032	1.239	1.360	1.422
VK Limburg	799	863	895	799	860	790	942
VK Oost-Vlaanderen	1.201	1.164	1.332	1.401	1.377	1.248	1.393
VK West-Vlaanderen	955	980	938	859	793	820	855
Totaal	6.790	6.769	7.028	7.164	7.535	7.056	7.541

Bovenstaande tabel laat zien dat VK Brussel een sterke groei kent over de laatste 6 jaar.

Maatschappelijke noodzaak

werden ingediend voor
het basisonderwijs

werden ingediend voor
het secundair onderwijs

CLB-medewerkers proberen zoveel mogelijk oplossingen te vinden binnen de vrijwillige – buitengerechtelijke – hulpverlening. Soms lukt dat niet en blijkt de situatie zo onveilig of bedreigend voor een minderjarige dat de CLB-medewerker het als zijn plicht ziet om op te treden. Dit is vooral het geval bij **verontrusting**, bijvoorbeeld:

- De ontwikkelingskansen van een minderjarige zijn bedreigd (vb. de jongere gaat heel weinig naar school).
- De (psychische, fysieke of seksuele) integriteit van de minderjarige is aangetast. (vb. een kind wordt geslagen of misbruikt).

Wanneer de hulp in het kader van die verontrusting vastloopt of niet aanvaard wordt, kan de CLB-medewerker terecht bij een gemandateerde voorziening. De CLB-medewerker maakt in dat geval een **M-doc** (Motivatiedocument) op. Dit is steeds een multidisciplinaire beslissing.

Er zijn twee gemandateerde voorzieningen:

- de ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ): deze maken deel uit van Opgroeien;
- de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK): deze worden gesubsidieerd door Opgroeien.

Het OCJ en de VK onderzoeken of het in verontrustende situaties nodig is om van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten. Hierbij wordt gesproken over **maatschappelijke noodzaak**.

Er werden **23 M-documenten** ingediend in schooljaar 2023-2024. Dit is een **stijging van 162,5%** in vergelijking met 2022-2023.

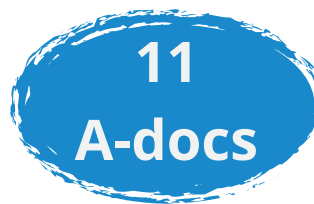
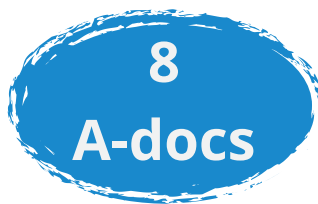
Scholen en ziekenhuizen in de bres:

De crisis in de onderbemande en overbevraagde jeugdhulp woedt evenzeer in het onderwijs, de psychiatrie en de ziekenhuizen. Allemaal sectoren die zelf al onder druk staan. Wij zien hoe jongeren door de jeugdrechter worden toegewezen aan een (psychiatrisch) ziekenhuis, al dan niet in gedwongen opname, zodat ze toch ergens onderdak hebben en in professionele handen zijn. Daar doen ze wat ze kunnen maar bieden ze niet de pedagogische omkadering die de jongeren wel krijgen in een jeugd- of VAPH-voorziening.

Ook leerkrachten krijgen soms de vraag of ze tijdelijk willen fungeren als (crisis)pleeggezin omdat er geen opvang is voor kinderen. Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's) proberen leerkrachten daarin te beschermen. Wij zien scholen in het gewoon en buitengewoon onderwijs inspanningen doen, maar ook zij staan met de rug tegen de muur. Ze hebben de expertise niet om met dergelijke complexe problemen om te gaan. Hun werking staat bovendien al zwaar onder druk door het lerarentekort.

CLB's trekken bij ons aan de alarmbel. Ze melden hoe ze soms zelfs geen M-document – om bij een verontrustende situatie aan te melden voor een gemandateerde voorziening – meer indienen, omdat de jongere door de wachtlijsten toch niet tijdig kan worden opgenomen. We horen van CLB's dat er heel wat lokale projecten en piloottrajecten opgestart worden om een antwoord te vinden op de druk op de jeugdhulp, maar dat dit vaak druppels op een hete plaat zijn. Ze geven ook aan dat deze projecten mankracht en energie vragen die ze nodig hebben voor hun basisopdrachten.

Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp

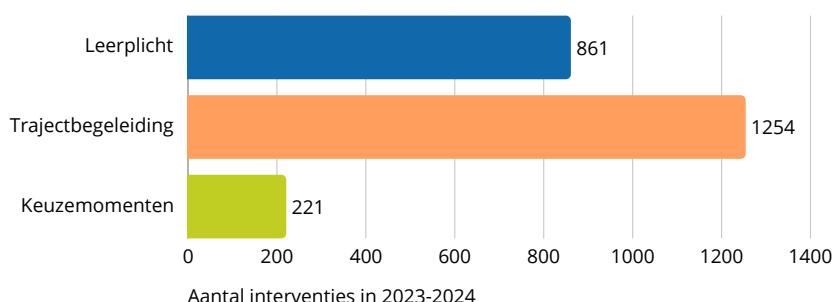

Aan de hand van een A-document (Aanmeldingsdocument), kan het CLB na een traject, niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp aanvragen.

Het opmaken van een A-document is het resultaat van een traject dat onze CLB-medewerkers afleggen met minderjarigen en hun gezin dat zij in begeleiding hebben. Wij zoeken naar gepaste hulp die aansluit op de vraag van de minderjarige en zijn gezin. De visie van zowel de ouders als de minderjarige komt aan bod.

Van de **23 A-documenten** waren er 19 VIST SA (specifieke acties in functie van terugbetaling internaatskosten) en 4 zorgvragen MFC (multifunctioneel centrum) en schoolaanvullende dagopvang).

Onderwijsloopbaanbegeleiding

De meeste vragen werden gesteld in verband met **trajectbegeleidingen** zowel in het basis- als in het secundair onderwijs.

Binnen dit thema worden de meeste leerlingen begeleid in functie van:

- **moeilijke keuzes:** overzitten etc. en
- **buitenschoolse opvang:** revalidatie tijdens de lestijden, time-out, zorgprojecten, NAFT.
- **trajectbegeleiding in functie van leersteun**

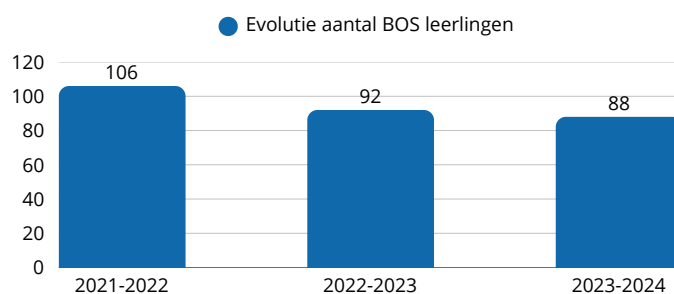
Definitieve uitsluiting

Er werden tijdens schooljaar 2023-2024 **5 leerlingen in het basisonderwijs** en **83 leerlingen in het secundair onderwijs** definitief uitgesloten. Het definitief uitsluiten van een leerling moet steeds een uitzonderlijke maatregel blijven.

Dit is waarschijnlijk een onderschatting daar sommige scholen er ook voor kiezen om de definitieve uitsluiting uit te stellen tot de laatste dag van het schooljaar op 31 augustus. Deze leerlingen worden niet gemeld aan het CLB. Het centrum registreert immers enkel de leerlingen die de scholen aan het CLB doorgeven.

Over de laatste 3 schooljaren merken we wel een **daling** van het aantal geregistreerde BOS leerlingen van **20,5%**.

In het CLB worden de definitief uitgesloten leerlingen geregistreerd onder BOS leerlingen (Buiten Op School).

Uit jaarverslag KANS Centraal Meldpunt Brussel 2023-2024

KANS is een netoverstijgende CLB-werking die het bestaande aanbod rond schooluitval vlotter toegankelijk wil maken.

KANS zoekt samen met leerlingen, ouders, scholen en professionele hulpverleners naar de meest passende ondersteuning voor leerlingen om schooluitval te voorkomen.

In het Brussel Hoofdstedelijk Gewest krijgen we voor de leerlingen uit het secundair onderwijs de meeste aanmeldingen van jongeren die gedomicilieerd zijn in Sint-Jans-Molenbeek, gevolgd door Anderlecht, Laken en Schaarbeek.

Voor de leerlingen uit het basisonderwijs gebeuren de meeste aanmeldingen van kinderen die wonen in Anderlecht en Laken.

16

**Individuele aanmeldingen
basisonderwijs**

126

**Individuele aanmeldingen
secundair onderwijs**

11

**Aanmeldingen voor
20 groepen basisonderwijs**

31

**Aanmeldingen voor
48 groepen secundair onderwijs**

Leersteundecreet

Het nieuw **decreet leersteun** vervangt vanaf 1 september 2023 het M-decreet voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Scholen voor gewoon onderwijs krijgen ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, volgens het zorgcontinuüm.

Kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen is de ambitie van het decreet leersteun en het bijbehorende nieuwe leersteunmodel.

Elke leerling moet zich optimaal kunnen ontwikkelen met een maximale leerwinst.

Scholen hebben recht op leersteun voor de begeleiding van leerlingen met een **GC-verslag** (verslag gemeenschappelijk curriculum), **IAC-verslag** (verslag individueel aangepast curriculum) of **OV4-verslag** (verslag opleidingsvorm 4).

Leersteun richt zich op de behoeften van leerlingen, leraren en schoolteams. Met 3 belangrijke doelen:

- Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften met een verslag de kans geven:
  - Om zich maximaal te ontwikkelen
  - Om hun leerwinst te versterken
  - Om hun zelfstandigheid te vergroten
  - Om volwaardig deel te nemen aan het gewoon basis- en secundair onderwijs
- De vaardigheden van leraren en schoolteams versterken om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te begeleiden.
- Een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur ontwikkelen.

Als de ondersteuning in de fases van brede basiszorg en verhoogde zorg onvoldoende tegemoetkomt aan de noden van een leerling, betreft een school voor gewoon onderwijs haar CLB. Om de zorgvraag van die leerling beter in kaart te brengen, start het CLB een **handelingsgericht diagnostisch traject**.

Als uit het handelingsgericht diagnostisch traject blijkt dat het inzetten van leersteun, in combinatie met compenserende of dispenserende maatregelen, nodig en voldoende is om de leerling het gemeenschappelijk curriculum te laten volgen, kan het CLB een **GC-verslag opstellen**. Het GC-verslag geeft dus toegang tot leersteun voor leerlingen die het **gemeenschappelijk curriculum** volgen in een school voor gewoon onderwijs. Hoewel er geen diagnose voor een bepaald type nodig is om een GC-verslag op te maken, moet het verslag wel aangeven welke specifieke deskundigheid van welk type nodig is om de ondersteuningsnoden op te vangen.

Als uit een handelingsgericht diagnostisch traject blijkt dat een leerling het gemeenschappelijke curriculum niet kan blijven volgen, maar nood heeft aan een **individueel aangepast curriculum**, zal het CLB in samenspraak met de school, leerling en ouders een **IAC-verslag opstellen**. Het IAC-verslag vormt de basis voor een individueel aangepast curriculum voor leerlingen in het gewoon of buitengewoon onderwijs.

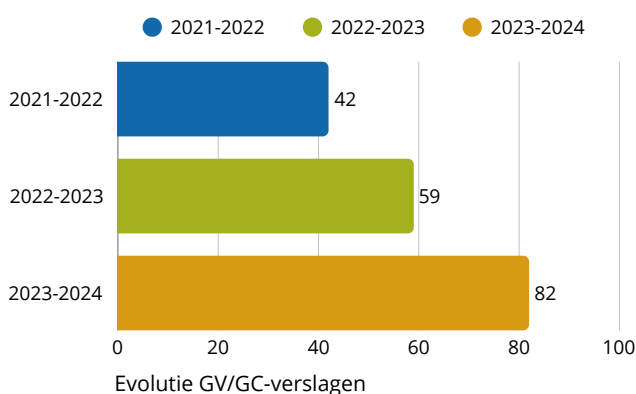
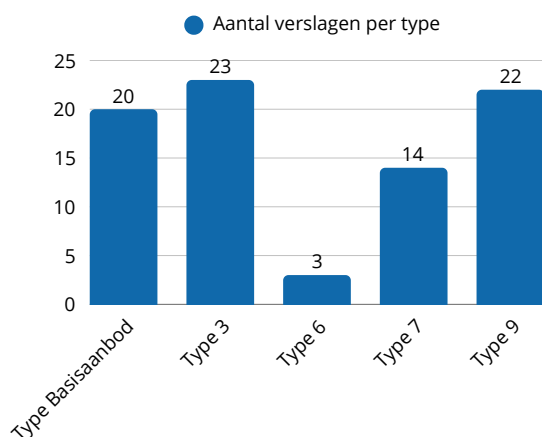
Een handelingsgericht diagnostisch traject kan ook leiden tot de opmaak van een **OV4-verslag** voor een leerling. Met een OV4-verslag krijgt een leerling **toegang tot opleidingsvorm 4 van het buitengewoon onderwijs**. Wanneer leerlingen met een OV4-verslag ervoor kiezen om les te volgen in een school voor gewoon onderwijs, volgen ze daar steeds het gemeenschappelijke curriculum.

Leerlingen met een IAC- of OV4-verslag hebben het recht om zich in te schrijven in een school voor gewoon onderwijs en maken dan aanspraak op leersteun.

Ondersteuning voor onze scholen

Gemeenschappelijk curriculum verslag (GC-verslag)

Basisonderwijs

In 2023-2024 werden er **82 GC-verslagen** opgemaakt in het basisonderwijs.

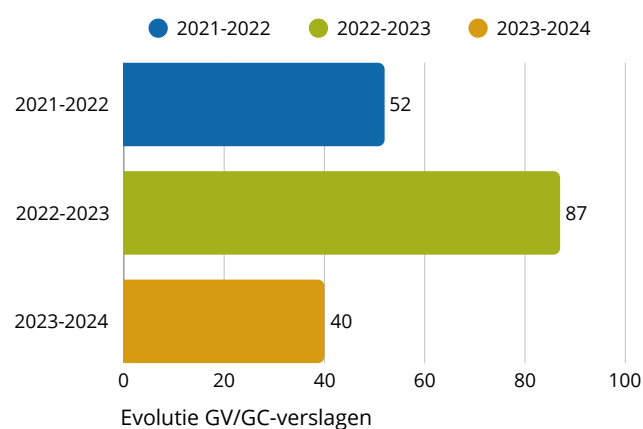
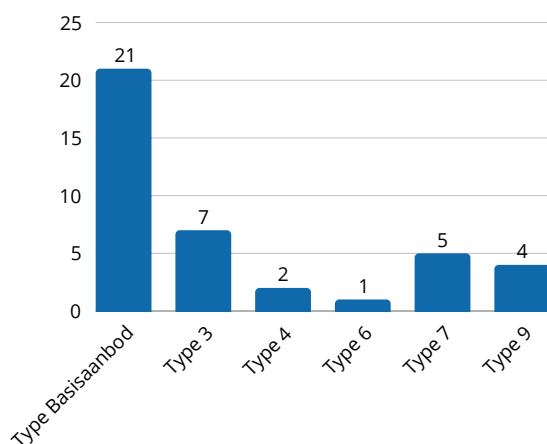
Dit is een **stijging met 39%** in vergelijking met het schooljaar voordien (59).

Dit cijfer geeft alleen het aantal GC-verslagen die werden opgemaakt door GO! CLB Brussel en niet hoeveel leerlingen met een GC-verslag in onze scholen zitten.

De meeste scholen hebben nood aan ondersteuning rond **type 3** (gedragsproblemen) en **type 9** (autismespectrumstoornis) gevolgd door **type Basisaanbod** (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften).

Als we de evolutie over drie schooljaren bekijken zien we een **stijging** van het aantal GV (gemotiveerde verslagen vanuit het voormalige M-decreet) en GC-verslagen.

Secundair onderwijs

In het secundair onderwijs werden er **40 GC-verslagen** opgemaakt..

Dit is een **daling met 39%** in vergelijking met het schooljaar voordien (87).

Dit cijfer geeft alleen het aantal GC-verslagen die werden opgemaakt door GO! CLB Brussel en niet hoeveel leerlingen met een GC-verslag in onze scholen zitten.

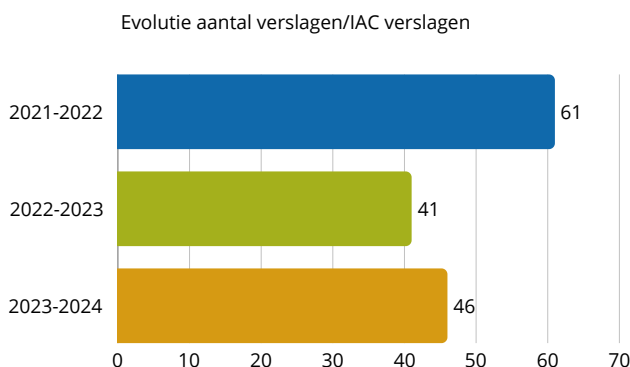
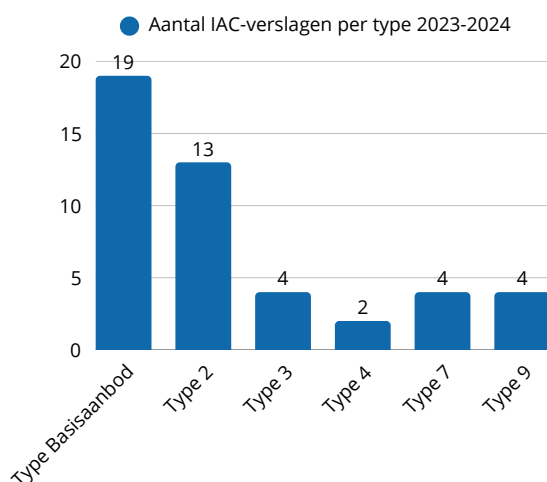
De meeste scholen hebben nood aan ondersteuning rond **type Basisaanbod** (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften), gevolgd door **type 3** (gedragsproblemen).

Als we de evolutie over drie schooljaren bekijken zien we een **daling** van het aantal GV (gemotiveerde verslagen vanuit het voormalige M-decreet) en GC-verslagen.

De stijging van het aantal GC verslagen in het basisonderwijs en de daling ervan in het secundair onderwijs is waarschijnlijk voor een groot deel te wijten aan onze interne afspraak. Tijdens de overgang van het M-decreet naar Leersteundecreet werden de GV verslagen van de leerlingen die de overstap maakten van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs door onze basisteams gefinaliseerd in plaats van door het team secundair.

IAC (verslag individueel aangepast curriculum) en OV4 (verslag opleidingsvorm 4) verslagen

Basisonderwijs

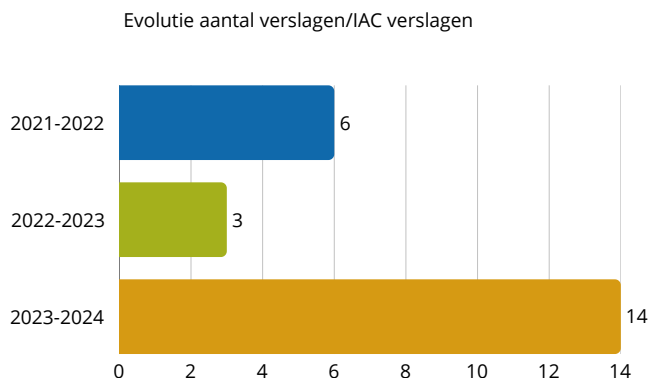
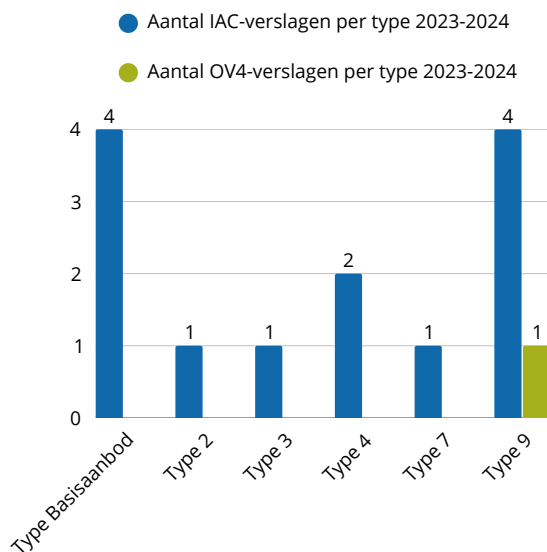

De meeste IAC-verslagen in de basisscholen werden door het CLB opgemaakt voor het **type Basisaanbod** (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften), gevolgd door **type 2** (algemene ontwikkelingsachterstand/verstandelijke beperking).

Er is een tekort aan plaatsen in het buitengewoon onderwijs. Er wordt niet altijd een plaats gevonden voor leerlingen die de overstap willen maken naar het buitengewoon onderwijs, zeker binnen type 2 en 3. Deze leerlingen blijven dan in het gewoon onderwijs en we merken dat het voor de scholen niet altijd gemakkelijk is om de nodige ondersteuning te bieden.

Als we de evolutie over de laatste drie schooljaren bekijken zien we een **daling** van het aantal verslagen/IAC-verslagen.

Secundair onderwijs

Indien we kijken naar het aantal Verslagen M-decreet, IAC en OV4 verslagen dan merken we dat de meeste leerlingen in de secundaire scholen nood aan ondersteuning ervaren binnen **type Basisaanbod** (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften).

De cijfers van het aantal verslagen zijn het laatste schooljaar sterk gestegen. We merken dat de leerlingen die instromen in het secundair onderwijs meer nood hebben aan ondersteuning voor leren en studeren. Voor deze leerlingen is het gemeenschappelijk curriculum met redelijke aanpassingen niet haalbaar in een school voor gewoon onderwijs.

Preventieve gezondheidszorg

De meeste vragen binnen het domein preventieve gezondheidszorg gaan over:

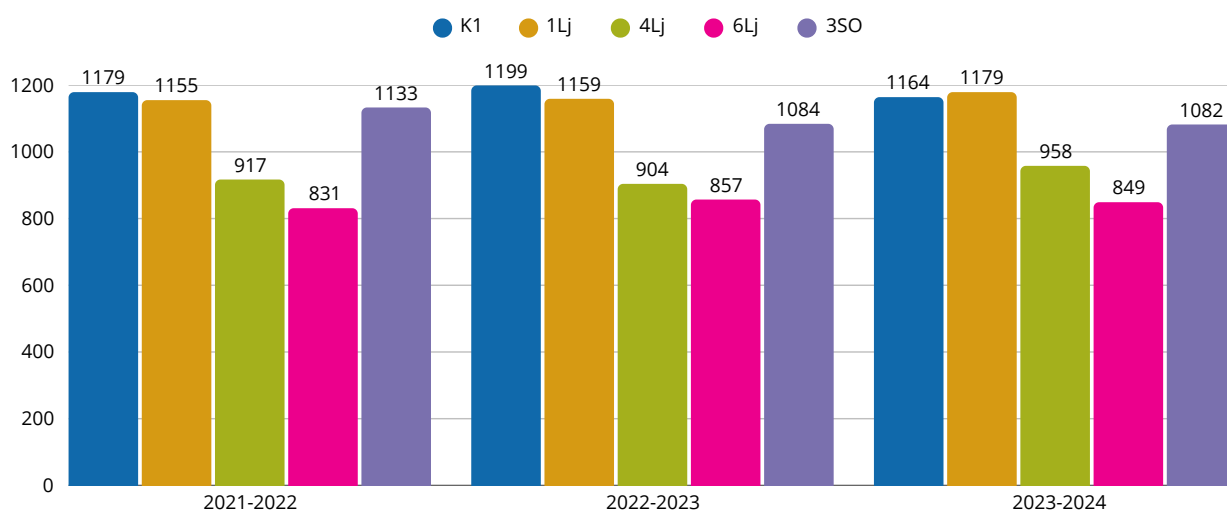
- **lichamelijke ontwikkeling** voornamelijk psychomotoriek en groei en puberteit
- **somatische ontwikkeling** voornamelijk rond gezichtsscherpte

Medische werking

Systematische contactmomenten

29,7%

van het totaal aantal leerlingen of **5231** leerlingen werden gezien tijdens een systematisch contactmoment.

Evolutie aantal leerlingen gezien op het systematisch contactmoment

K1 contactmoment met ouders

Van de 1164 kleuters uit de 1ste kleuterklas werden er **701 kleuters** of **60,2%** gezien met ouder(s). Het aanbod aan de ouders om het contactmoment van de kleuters bij te wonen werd niet in alle scholen gedaan wegens een tekort aan verpleegkundigen in het centrum.

Selectieve contactmomenten

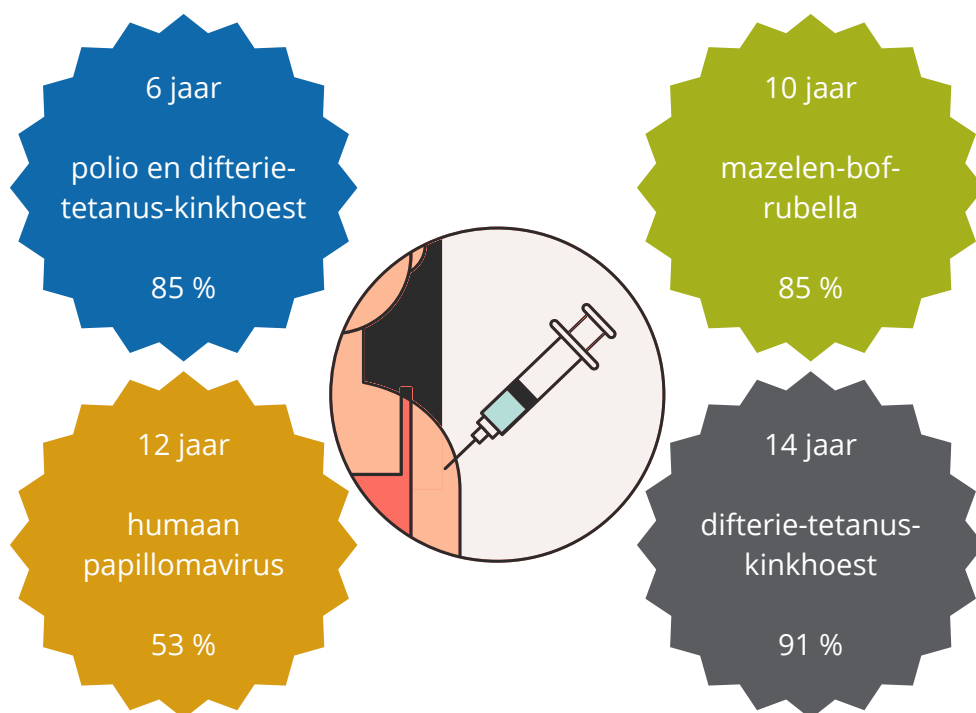
18,7%

van de leerlingen of **3285 leerlingen** kregen een selectief contactmoment.

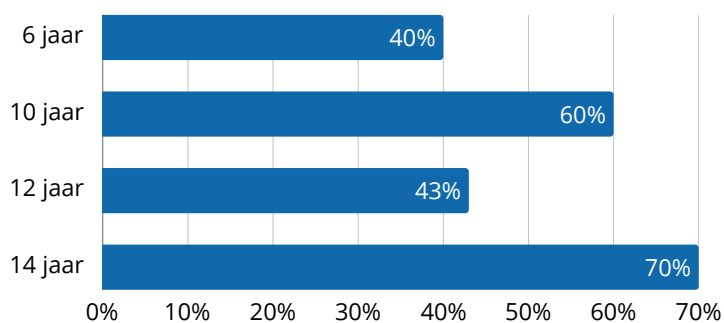
Hieronder vallen de vaccinaties die buiten de systematische contactmomenten vallen, de inhaalvaccinaties, de selectieve opvolging van een vaststelling uit het systematisch contactmoment, zij-instromers die niet samenvallen met een leeftijdscohort van het systematisch contactmoment en een contactmoment op vraag van ouders, leerling of school.

Vaccinaties

Vaccinatie coverage

% vaccinaties door het CLB GO! Brussel gegeven

5.132

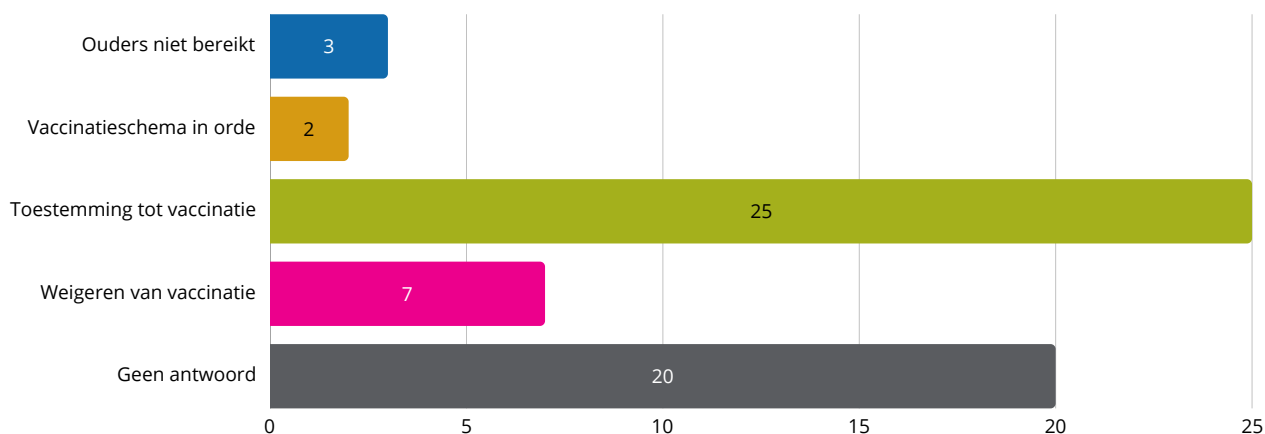
leerlingen werden door het CLB gevaccineerd

Inhaalvaccinaties

Indien het vaccinatieschema onvolledig is dan biedt het CLB aan ouders en leerlingen een inhaalmoment aan waarop het ontbrekende vaccin(s) wordt gegeven. Er werden **137 leerlingen** gevaccineerd.

Soort vaccin	Aantal leerlingen
Difterie-Tetanus-Kinkhoest-Polio	7
Mazelen-Bof-Rubella	22
Hepatitis B	19
Difterie-Tetanus-Kinkhoest	39
Meningitis C	19
Polio vaccin (IPV)	30
DTPa-IPV-Hib-HBV	1

Vaccinaties OKAN (Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers)

Charlie Verpoort CLB-arts

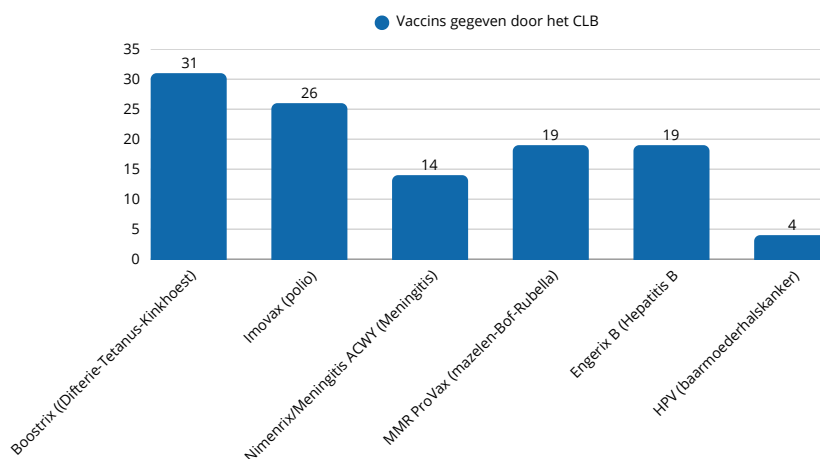
In schooljaar 2023-2024 hebben we vanuit het OKAN team de ouders/opvoedingsverantwoordelijken van alle **57 leerlingen** in de OKAN klas (of recente ex-OKAN) telefonisch proberen te contacteren om hen te bevragen over hun vaccinatiestatus en hen indien nodig herhalingsvaccinaties voor te stellen.

- Er werden **54 ouders/opvoedingsverantwoordelijken bereikt**.
- **3 ouders** konden ondanks herhaalde pogingen en inspreken van voicemail **niet bereikt** worden.
- Van de **25 leerlingen** voor wie we **toestemming** verkregen **weigerden 4 leerlingen** alsnog de vaccinaties bij de start of in de loop van hun vaccinatieschema.
- **2 leerlingen** waren **volledig in orde** met hun vaccinatieschema.
- Bij **20 leerlingen** werd eveneens een voorstel tot inhaal vaccineren gedaan, maar kregen we **geen toestemming terug** ondanks reminders (via mail, telefoon, voicemail of WhatsApp).

Ouders kunnen ook mondelinge toestemming geven indien ze aan de telefoon duidelijk aangeven dat ze de vaccins wensen.

Aangezien er nog leerlingen opgevolgd werden bij wie hun vaccinatieschema vorig schooljaar nog niet afgewerkt was, werden in totaal **34 OKAN leerlingen actief opgevolgd voor vaccinaties**. (inclusief de 4 leerlingen die alsnog of in de loop van het traject weigerden).

Er werden **7 vaccinatiemomenten georganiseerd op school** en er zijn in totaal **113 vaccins** gegeven.

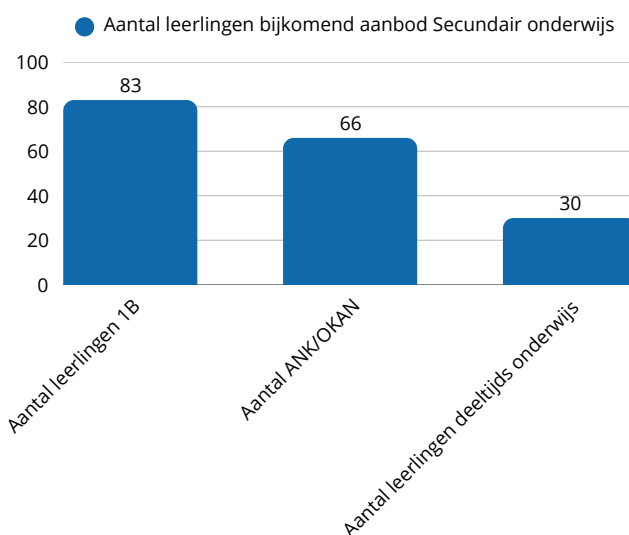
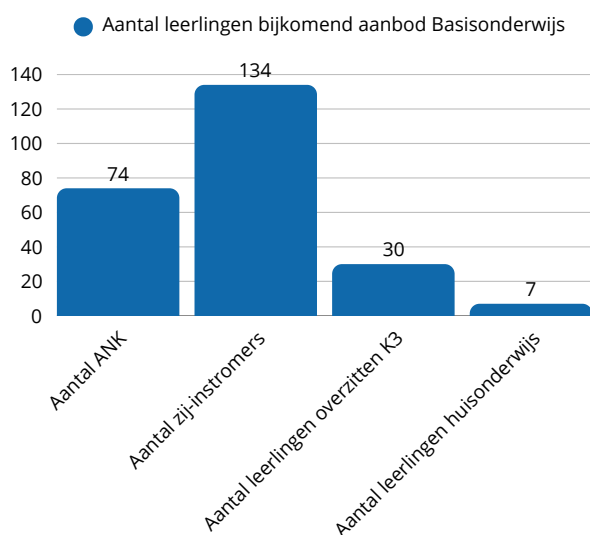

Bijkomend aanbod

In het bijkomend aanbod krijgen leerlingen die niet binnen de officiële leeftijdscohorten voor de systematische contactmomenten vallen een selectief contactmoment.

In het bijkomen aanbod vallen volgende doelgroepen:

- Zij-instromer:
  - Leerling in België geboren maar wordt pas op latere leeftijd ingeschreven in het NL-onderwijs en heeft hierdoor nooit een systematisch contactmoment in een CLB gekregen.
- Anderstalige nieuwkomer (ANK)
  - Leerling niet in België geboren en wordt pas op latere leeftijd ingeschreven in het NL-onderwijs en heeft hierdoor nooit een systematisch contactmoment in een CLB gekregen.
- Verlengd verblijf kleuteronderwijs (K3 overzitten)
  - Leerling die op basis van geboortjaar het lager onderwijs (1ste leerjaar) zou aanvatten maar omwille van omstandigheden een verlengd verblijf in het kleuteronderwijs werd aanbevolen.
- Leerlingen 1B
  - Leerlingen die officieel ingeschreven zijn in het 1ste jaar secundair onderwijs - B-stroom en die vanuit het 5de leerjaar komen.
- Deeltijds onderwijs
  - Leerlingen die officieel ingeschreven zijn in het deeltijds onderwijs
- Thuisonderwijs
  - Leerlingen die ingeschreven staan in het NL- thuisonderwijs en de leeftijd hebben bereikt om een consult / vaccinatie uit het basisaanbod te krijgen.

Professionalisering

Vormingsdagen september 2023

Sinds enkele jaren organiseert Triptiek vormingsdagen voor alle medewerkers van de drie Brusselse CLB's, waarbij iedereen vormingen kan volgen die aansluiten bij hun expertise en interesses. Hier volgt een olijsting van het aanbod:

- Kindermishandeling: groei- en endocriene afwijkingen, neurologische/psychologische problemen en huid/skeletafwijkingen als gevolg van kindermishandeling - UZ Brussel
- Psychodiagnostiek bij adolescenten - BRUCC (Brussels University Consultation Center)
- Leerstoornissen - CLB N-Brussel
- Gedrag en emotie - Prodia
- Diversiteit en kruispuntdenken - Erasmushogeschool Brussel
- Geweldloos verzet in de praktijk - Paika
- Jongeren in nood - CGG Brussel
- Kansarmoede - Onderwijscentrum Brussel (OCB)
- Workshop - Gesprekken over verontrusting met ouders - VK Brussel
- SO64 ~ Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs
- De wereld met visuele en auditieve beperkingen - LSC Kasterlinden
- Empathisch Frans voor hulpverleners - UCLL
- Spreken met kinderen - Educatieve academie
- Zorgcentrum na Seksueel Geweld - UZ Antwerpen

CLB netwerkmoment

De drie Brusselse CLB's werken al enkele jaren samen om vormingen aan te bieden voor CLB-medewerkers. Naast de vormingsdagen werd dit jaar voor de tweede keer een netwerkmoment georganiseerd.

Tijdens dit netwerkmoment presenteren verschillende netwerkpartners uit Brussel en de rand zich digitaal voor aan de CLB-medewerkers. Van elke presentatie wordt een opname gemaakt, zodat medewerkers deze opnames later kunnen (her)bekijken. Hieronder enkele netwerkpartners die aan bod kwamen:

Aanvangsbegeleiding

Ieder schooljaar verwelkomen we nieuwe starters in ons centrum. Zij krijgen een rondleiding in het CLB en een onthaalmoment.

Daarnaast worden er interne vormingen gegeven over volgende thema's:

- Werking CLB
- Procedures arbeidsregeling
- Teamwerking
- Kwaliteitszorg
- Procedure kindermishandeling

Daar wij samen met CLB N-Brussel huizen worden er eveneens vormingen aangeboden die ofwel door GO! CLB ofwel door CLB N gegeven worden aan de nieuwe medewerkers van beide CLB's.

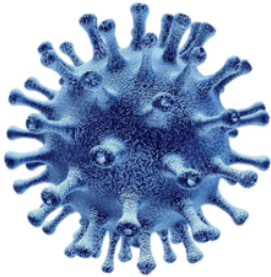
Thema's:

- HGW – HGD – Prodia (Handelingsgericht werken/diagnostiek – protocollering diagnostiek)
- Kansenbevordering
- Onderwijsloopbaanbegeleiding
- ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health)
- Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften – Leersteun
- Preventieve gezondheidszorg
- Integrale Jeugdhulp – MDT (multidisciplinair team)
- Beroepsgeheim en DRM (Decreet Rechtspositie van de minderjarigen)
- BVH (Bewoonbaarheid, Veiligheid en Hygiëne op de werkvloer)
- Informatieveiligheid
- LARS (digitale leerlingendossier)
- ICT

Project ELP

Eerstelijnspsychologische zorg

Achtergrond

50-70% van de adolescenten rapporteert psychische klachten

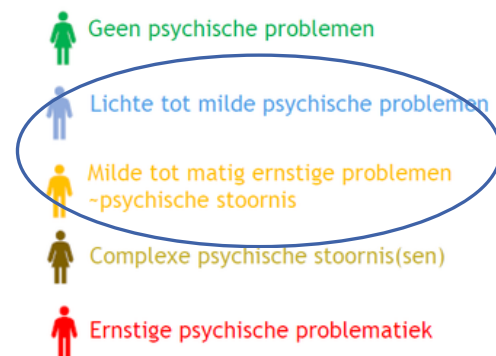

1 OP 7 JONGEREN TUSSEN 10 EN 19 JAAR OUD KRIJGT TE MAKEN MET EEN MENTALE STOORNIS (WHO, 2021)

De overstap naar het secundair onderwijs en de puberteit zijn een bijzondere fase in het leven van jongeren. Naast het verwerven van kennis, is het ook een periode waarin ze hun identiteit vorm geven en leren omgaan met diverse sociale en emotionele uitdagingen. We vinden het daarom belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de mentale gezondheid en veerkracht van onze leerlingen.

Binnen de eerstelijnspsychologische zorg werden extra middelen voorzien om een aanbod uit te werken voor jongeren met lichte tot milde/matig ernstige klachten, om de mentale gezondheid te versterken en de psychische klachten te voorkomen.

Jongeren met complexe en ernstige psychische problematiek dienen begeleid te worden naar gespecialiseerde psychologische zorg, die meer gericht is op psychodiagnostiek, psychologische behandeling of oriëntering.

De VUB-onderzoeksgroep BRUCC ontwikkelde een wetenschappelijk onderbouwde methodiek die gericht is op het verhogen van welzijn en het voorkomen van mentale klachten. Vanuit deze methodiek werd een lespakket voor leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs ontwikkeld, goed voor 4 lessen. Op het einde van het lespakket vullen alle leerlingen een vragenlijst in, op basis waarvan ze ingedeeld worden in vijf categorieën volgens de graad van mentale klachten.

Mits toestemming van ouders en leerlingen werden resultaten van de graad van mentale klachten opgevolgd en in kaart gebracht via een pre-, post- en follow up- bevraging (ifv VUB-onderzoeksgroep BRUCC).

Samenwerking GO! CLB Brussel en BRUCC

GO! CLB Brussel en BRUCC sloegen de handen in elkaar om met dit lespakket in een aantal secundaire scholen van Scholengroep Brussel aan de slag te gaan in de klassen van de 1e graad secundair onderwijs.

De **gemeenschapsgesichte sessies** werden in 4 secundaire scholen van onze scholengroep uitgerold, in de klassen van de 1e graad. Na een bevraging die de leerlingen konden invullen werd de mate van psychische klachten ingeschat om zo een gepast aanbod te kunnen aanbieden waar nodig.

Binnen dit project werd er voor leerlingen met milde klachten op school een **emotie regulatie training** georganiseerd op school. De emotie-regulatie training bestond uit 8 sessies. In elke school vonden 2 reeksen emotie-regulatietrainingen plaats voor groepen van 4 tot 6 leerlingen, een reeks voor leerlingen uit het eerste jaar en een reeks voor de leerlingen uit het tweede jaar.

Aan leerlingen met verhoogde mentale klachten werden **individuele sessies** aangeboden (op school of outreachend), eventueel gecombineerd met de emotie-regulatie training, of indien aangewezen werden zij doorverwezen naar een extern (ELP-) aanbod.

Focus op welzijn, veerkracht, hulpzoekend gedrag, zelfzorg, en copingvaardigheden

Gemeenschapsgerichte sessies

Resultaten

86 leerlingen namen deel aan alle 3 de tijdstippen van de bevraging (pre, post en follow up), dit gaf volgende resultaten*:

- Daling van internaliserende en externaliserende symptomen
- Stijging van subjectief welzijn
- Daling van depressieve klachten
- Daling van emotiedisregulatie
- Hogere mate van zelfredzaamheid

*Wegens een kleine steekproefomvang konden statistisch significante verschillen onvoldoende gedetecteerd worden.

Toekomst

De samenwerking in dit preventief en gelaagde aanbod wordt niet verlengd voor schooljaar 2024-2025, ondanks de positieve ervaringen op leerling-niveau.

We geloven echter wel heel sterk in het preventief werken en willen hier blijvend op inzetten. In schooljaar 2024-2025 zullen we starten met een preventieteam. Op basis van de noden vanuit de scholen zullen zij starten met het uitwerken van een aantal thema's die zij zullen aanbieden binnen de universele klassessies.

Netoverstijgende samenwerking

Project VK in Huis

Het project 'VK in huis' is een intervisie tussen VK-medewerkers en CLB-medewerkers (van de 3 Brusselse CLB's Triptiek).

Het project loopt sinds 2019-2020.

Het doel van deze intervisie is om de expertise van CLB-medewerkers te versterken in het omgaan met verontrusting/kindermishandeling en te reflecteren over de aanpak van lopende of gelopen casussen.

Thema's die aan bod gekomen zijn in 2023-2024:

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag in kleuterklas/lagere school. Hoe gesprek met ouders aangaan? Ouders willen de "dader" gestraft zien. Hoe kan je scholen daarin ondersteunen?
- Wat betekent onze tussenkomst voor de cliënt? Waar kunnen we op letten vanuit het perspectief van een ervaringsdeskundige? In samenwerking met **Echo** Lotgenotenwerking (overlevers van kindermishandeling).
- Cultuursensitieve hulpverlening in samenwerking met **DOT**.
- Wat te doen bij crisis? In samenwerking met **Crisismeldpunt Bxl**.
- Seksueel grensoverschrijdend gedrag/ seksueel misbruik tussen leerlingen in secundaire scholen. Hoe pak je dit aan, gezien de gevoeligheid van het thema?
- Hoog Conflictueus Ouderschap.
- Rol van het CLB na doorverwijzing VK? Wat als VK afsluit en de verantwoordelijkheid terug bij het CLB komt? Hoe kan je er gerust in zijn dat het gezin stappen kan blijven zetten?

Project PAika

De projectmatige samenwerking tussen de dienst PAika, de afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van UZ Brussel, en de Brusselse CLB's (Triptiek) startte in 2017-2018.

Voor het 7e jaar op rij konden onze collega's beroep doen op de expertise van een kinderpsychiater voor intervisie, expertisedeling of consultatie.

Dr. Claire Mertens kwam tijdens het schooljaar 2023-2024 maandelijks naar het CLB om in gesprek te gaan met collega's, ouders en leerlingen wanneer er een vermoeden was van een psychiatrische problematiek bij de leerling.

Cijfers voor 2023-2024:

26 unieke leerlingen in het project

- Kleuteronderwijs: 1 leerling
- Lager onderwijs: 12 leerlingen
- Secundair onderwijs: 10 leerlingen
- OKAN: 1 leerling

20 intervisies voor
19 unieke leerlingen

22 consultaties voor
13 unieke leerlingen

8 diagnostische bilans
binnen PAika UZ
Brussel

Met vertrouwen de poolster tegemoet

Terugkijkend op onze reis van het afgelopen jaar, kunnen we zeggen dat we al heel wat hebben bereikt:

Opmaak beleidsplan

Beleidsdoelstellingen

Vernieuwde samenwerking

De uitdagingen die we daarbij zijn tegengekomen hebben ons sterker en veerkrachtiger gemaakt. Met de lessen die we hebben geleerd en de verwezenlijkingen die we hebben uitgevoerd, kijken we vol vertrouwen naar de toekomst.

We zijn ons ervan bewust dat er nog heel wat werk op de plank ligt en blijven ons inzetten om nieuwe hoogten te bereiken.

Samen met onze cliënten en partners zetten we onze reis verder richting de poolster. Klaar om nieuwe uitdagingen aan te gaan en kansen te grijpen.

De toekomst behoort toe aan diegenen die geloven in de schoonheid van hun dromen.

E. Roosevelt.

De toekomst behoort toe aan diegenen die hun dromen realiseren.

D. Van Humbeeck.

Met ons hart aan zet, voor elke ket!